

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In Qvibvs Singvlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Capvt VI. Qualiter se debeant gerere Testes in detegenda veritate, à Visitatore examinati.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38601

CAPVT VI.

Qualiter se debeant gerere Testes in detegenda veritate, à Visitatore examinati.

D. Thomas 2. 2. questione 69. arti. 2. cul. 2.

Prima Regula. Iudex non potest Testes de aliquo interrogare delicto, nisi prius constet de delicto commisso, vel per infamiam, vel per sufficientia indicia, aut denique per semiplenam probationem, ut omnes cum D. Thoma 2. 2. quaest. 69. arti. 2. affirmant; tunc enim Iudex iudicet interrogat.

Secunda. Quotiescunque Testis in iudicio secundum ordinem Juris examinatur, hoc est iudicet interrogatur, tunc Testis tenetur, respondendo, veritatem dicere.

Tertia. Quotiescunque certò, & evidenter constat, Visitorem esse probum virum, non est necessarium, ut ostendat Testi, se in examinando procedere secundum ordinem Juris; quia nemo peccare praesumitur, nisi certò & evidenter constiterit: quod si testis dubitet, tunc inclinandum est potius in favorem Visitatoris, quam Rei.

Quarta. Testis etiam si sciat non esse alium Testem, quando Visitator praemissa denunciatione inquit delictam, tenetur veritatem aperire; quia denunciator habet vicem unius Testis, & facit semiplenam probationem, ut saepius diximus.

Quinta. Nemo tenetur testari cum suo gravi damno.

Sexta. Secretum sibi commissum nemo potest prodere, nisi vergat in grave damnum alicujus, nec possit aliter impediri, quam prodendo; nam tunc prodendum est Iudici legitime interroganti, etiam si Testis jurasset se celaturum.

Septima. Testis non legitime interrogatus, potest negare se scire, subintelligendo, ut teneatur prodere.

Octava. Deinde Testes sua testimonia subscribant, aut si nescit, Praelatus eorum nomine, annotato mense, loco, & anno.

Nona. Visitator non minetur, aut urgeat Testes ad deponendum, sed sinat eos liberrime testimonium ferre: & si petierint tempus ad consilium capiendum, concedat, vel ipsamquam pater moneat, quid silere debeant, quid manifestare; praesertim cum ex ignorantia eos labi perpexerit.

Decima. In Testibus examinandis illa praecipue debet esse Visitatoris cura, ut sibi delata crimina distinctè, & clarè per suas circumstantias in diversis capitula, sive articulos distinguantur, quales sint, quis, cui, cur, quomodo, quando, ubi, quibus auxilijs & locijs, &c.

Exemplum hujus rei adducamus. Si enim quispiam de carnium esu apud Iudicem accusaretur: hoc pacto Testis sive denunciator esset examinandus. *Primum quo die illud crimen sit commissum? Secundo. Quo loco*, ex locorum enim varietate frequentius Testium mendacium compertum tuit, aut etiam ex diversa loci ratione, quemadmodum in Daniele legimus. *Tertio. Utrum solus, an cum alijs carnes ederit? Quarto.*

Quo loco ipsi Testes manebant, ut ejusmodi crimina respicere possent? Quinto. Cujus generis esset ille carnes, quas edebant. Juxta praedictos Articulos examinatio debet procedere, ut clarius veritatis dilucidetur, & aperiat.

Cetera, quae ad hanc Testium materiam spectant, inferius dicentur.

CAPVT VII.

Quid requiratur, ut Testes faciant fidem in iudicio?

In primis Testes cum ferunt sua testimonia, interrogari debent de causa scientiae, sive creditae. *Cap. Causam, de testibus*: hoc est, quomodo id sciant, vel credant, Titium tale delictum perpetrasse? Haec namque scientia est quasi anima testimonij à Teste prolata, sine qua ejus testimonio minime valet, ut post Baldum & alios Doctores, docet Fatinnaccius in Praxis criminali quaest. 70. n. 1. & 3. & sequenti. Item de loco, & tempore, & contestibus commissi delicti. In fine etiam depositionis Testes subscribant, ut aliquando negare non possint ita deposuisse, & in rebus gravissimis denudò relegantur eis eorum dicta ad effectum, ut addant, vel confirment, quae antea dixerunt, & in calce depositionis addatur: *Testium confirmatum.*

Secundò, Testes in Visitatoris praesentia examinari debent, L. 4. §. Idem si, de testibus. Item interrogari debent de nomine, & cognomine eorum, *Cap. olim, de accusationibus*. Item Testis debet esse juratus ut probet, & non juratus non probat. *L. 7. in jurandi C. de testibus*. Testis enim sine juramento examinatus, non facit iudicium, neque probationem, etiam si esset Religiosus, sive Cardinalis; sed facit aliquam praesumptionem, ex quo sequitur, quod testes contra Regulares non possunt admitti, nisi sint Religiosi, nam alij à Iudice Regulari examinari non possunt; quia cum non habeat jurisdictionem in seculares, non potest ab eis exigere juramentum, quia delatio juramenti sapit jurisdictionem, ut dicitur *Elementina, unica, de officio iudicis delegati*.

Varia sunt in iudicio Testium genera, non tamen omnibus adhibenda est fides: quidam inhabiles nuncupantur, quidam singulares, quidam contestes, quidam varij, quidam ambigui, confusèque deponentes, quidam de auditu, sive credulitate.

Inhabiles legibus ipsi prohibentur, ne testimonium ferant, ut sunt inimici, qui iure Gentium, imò & naturali à testimonio ferendo rejiciuntur, etiam si reconciliati sint. Item inhabiles judicantur illi, qui aliàs falsum testimonium dixerunt. Accusator contra accusatum, Iudex contra judicandum, mente capti, & in causa communi duorum neuter poterit esse Testis, etiam socij criminis. Hi tamen aliquam praesumptionem faciunt contra Reum, ut constat ex *Cap. Quoniam aliqua, juncta Glossa de Testibus*.

Testes singulares nuncupantur, qui super diversis factis deponunt, ita ut quislibet singularis sit in suo dicto: v.g. si unus deponat, Periculum factum perpetrasse, alter verò Joannem percussisse,